
มานุษยวิทยา กับประวัติศาสตร์

สุเทพ สุนทรเกสัช

“ยิ่งประวัติศาสตร์มีลักษณะของสังคมวิทยา และสังคมวิทยามีลักษณะของประวัติศาสตร์ มากขึ้นเพียงใด ก็จะเป็นผลดีแก่แขนงวิชาทั้งสองมากขึ้นเพียงนั้น เส้นกันพรมแดนของวิชาทั้งสองจะได้เบียดกว้าง เพื่อว่าจะได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน”
อี. เอช. คาร์ - ประวัติศาสตร์คืออะไร

ในปาฐกถาเรื่อง “มานุษยวิทยากับประวัติศาสตร์” ที่แสดงครั้งแรกที่กรุงลอนดอน ครั้งต่อมาที่แมนเชสเตอร์ ในประเทศอังกฤษ และครั้งหลังสุดที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส อีแวนส์-พริทชาร์ด นักมานุษยวิทยาชาวอังกฤษ ได้กล่าวประนามนักมานุษยวิทยาสำนักหน้าที่นิยม (functionalists) ที่มีทัศนะว่า เราสามารถจะทำการศึกษาความเข้าใจ โครงสร้างของสังคม และการดำเนินงานของสถาบันต่างๆ ในสังคมได้ โดยไม่จำเป็นต้องรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของสังคมนั้นๆ ในปาฐกถาเรื่องเดียวกันนั้น อีแวนส์-พริทชาร์ดยังได้เสนอแนะต่อไปอีกว่า นักมานุษยวิทยาควรจะทำแบบอย่างนักประวัติศาสตร์ผู้ยอมรับแนวการศึกษาทางสังคมวิทยา (sociolo-

gical historians) ผู้ให้ความสนใจต่อสถาบันสังคม ขบวนการหรือการเคลื่อนไหวทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมที่สำคัญๆ เป็นผู้ที่แสวงหาปรากฏภาพแนวโน้ม ประเภท และผลสืบเนื่องอันมีลักษณะทั่วไป ภายในกรอบจำกัดทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม¹

ข้อกล่าวของ อีแวนส์-พริทชาร์ด อาจจะเป็นความจริง ในกรณีของนักมานุษยวิทยาสำนักหน้าที่นิยม อย่างเช่น มาลีเนาสกี ผู้ซึ่งตัวของเขาเองก็ยอมรับในกาลต่อมา ว่าการที่เขาได้ละเลยมิได้ให้ความสนใจต่อข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับอิทธิพลของการติดต่อสัมพันธ์ของชาวยุโรปที่มีต่อสังคมของชาวโทรเบเรียนที่เขาได้ทำการศึกษา นับเป็นข้อบกพร่องอย่างฉกรรจ์ของการศึกษาทางมานุษยวิทยา ของหมู่เกาะเมลานีเซีย² แต่โดยทั่วไปแล้วนักมานุษยวิทยาที่สำคัญๆ อย่างเช่น แรตคลิฟฟ์-บราวน์ ผู้นำทางความคิดของสำนักโครงสร้าง-หน้าที่ที่สำคัญ ก็เป็นผู้ที่ให้เห็นคุณค่าของประวัติศาสตร์สำหรับวิทยาศาสตร์ทางสังคม โดยชี้ให้เห็นว่า ประวัติศาสตร์จะให้ข้อมูลที่จะช่วยให้เข้าใจได้ว่า ระบบสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ในหนังสือ Andaman Islanders ของเขา (พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1922) แรตคลิฟฟ์-บราวน์ได้

เสนอบทเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ย่อของชนพื้นเมืองที่เขาได้ทำการศึกษาและในการอธิบายเกี่ยวกับองค์การทางสังคม เขายังได้เข้าถึงการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของผู้ตั้งโทษชาวอินเดียนบนเกาะอันเดอร์มัน ในปี ค.ศ. 1858⁴

การที่นักมานุษยวิทยา สำนักโครงสร้าง-หน้าที่นิยม ได้แสดงการเป็นปฏิปักษ์และปฏิเสธไม่ยอมรับแนวการศึกษาทางประวัติศาสตร์นั้นก็ด้วยเหตุผลที่ว่า แนวการศึกษาทางประวัติศาสตร์ประเภทดังกล่าว เป็นแนวการศึกษาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีทางวิวัฒนาการอันเป็นการสร้างประวัติศาสตร์ของกลุ่มชนในอดีตกาลซึ่งเราไม่มีข้อมูลทางประวัติศาสตร์อยู่เลย ตามความเห็นของนักมานุษยวิทยาสำนักโครงสร้าง-หน้าที่นิยม ประวัติศาสตร์ที่เกิดจากความคาดคะเนหรือการเดา (conjectural history) ประเภทดังกล่าวมิได้ก่อให้เกิดผลที่มีความสำคัญแต่ประการใดต่อการศึกษาหาความเข้าใจ ชีวิตและวัฒนธรรมของมนุษย์ เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการปฏิเสธไม่ยอมรับของนักมานุษยวิทยาสำนักนี้จึงเป็นการปฏิเสธ “การเดาหรือการคาดคะเน (conjectural) หาได้เป็นการปฏิเสธ “แนวการศึกษาทางประวัติศาสตร์” (historical) แต่อย่างใดไม่

นอกเหนือไปจากการปฏิเสธไม่ยอมรับการสร้างประวัติศาสตร์ที่ตั้งอยู่บนข้อสมมติฐาน หรือการคาดคะเนโดยปราศจากหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอดังกล่าวแล้วอาจกล่าวได้ว่านักมานุษยวิทยาตั้งแต่ในสมัยต้น ๆ รวมทั้งผู้ที่เป็ผลิผลโดยตรงของสำนักความคิดทางค่านโครงสร้าง-หน้าที่นิยมโดยตรง ต่างก็ยอมรับความสำคัญของแนวการศึกษาทางประวัติศาสตร์ และได้นำวิธีการศึกษานี้ไปใช้ในการศึกษาทางมานุษยวิทยาของตน⁵ เรมอนด์ เฟริธ ผู้เป็นลูกศิษย์ของมาลี เนาส์⁶ เอง ในรายงานการศึกษาของเรื่อง Primitive Economics of the New Zealand Maori (1929) ก็ได้กล่าวถึงองค์การทางเศรษฐกิจของชาวเมาลีที่มีอยู่เดิม ก่อนที่ชาวยุโรปจะเข้ามามีความสัมพันธ์ นอกจากนั้นเฟริธยังอุทิศบทหนึ่งให้กับการศึกษาทางประวัติศาสตร์ของการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลมาจากอิทธิพลของชาวยุโรป

นอกจากนี้ก็ยังมียางานการศึกษาจากสนามของนักมานุษยวิทยาคนอื่น ๆ อย่างเช่น Wilson, The Constitution of the Ngonde (1939), Richards, Land, Labour and Diet in Northern Rhodesia (1939), Nadel, A Black Byzantium (1942), Fortes, The Dynamics of Clanship Among the

Tallensi (1945), Kuper, An African Aristocracy (1947) และอื่นๆอีกเป็นจำนวนมากที่ตีพิมพ์ออกมาก่อนปาฐกถาของ อีแวนส์-พริทชาร์ด ตลอดระยะเวลาเกือบสองทศวรรษ เป็นหลักฐานยืนยันได้ว่า นักมานุษยวิทยา ได้ยอมรับความสำคัญและนำเอาแนวการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาทางมานุษยวิทยา

ในการศึกษาทางมานุษยวิทยานั้น นักมานุษยวิทยามีได้พอใจ เพียงแต่จะสังเกตและบันทึก สิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ ในสังคมที่เขาเข้าไปทำการศึกษาเท่านั้น แต่ยังไม่ให้ความสนใจต่ออิทธิพลภายนอก ที่เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนพื้นเมือง ตลอดจนปฏิกิริยาของคนพื้นเมืองที่มีต่ออิทธิพลดังกล่าวในสมัยอาณานิคม การศึกษาที่เกี่ยวกับอิทธิพลของชาวยุโรปที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของคนพื้นเมือง อยู่ภายใต้หัวข้อเรื่อง “การติดต่อสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม” (cultural contact) ซึ่งแท้จริงก็คือ การเอาแนวการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั่นเอง⁶

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคนพื้นเมืองกับชาวยุโรปนี้ระบบและอารยธรรม

ต่างกันที่ชาวยุโรปได้นำเข้ามาในสังคมของคนพื้นเมือง นโยบายของประเทศมหาอำนาจที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระดับรัฐบาลต่อรัฐบาล ตลอดจนจนตัวการส่วนบุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนในการส่งเสริมหรือหยุดยั้ง การยอมรับความเชื่อถือและสถาบันใหม่ๆ จะได้รับการวิเคราะห์และข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว จะช่วยให้นักมานุษยวิทยาอยู่ในฐานะที่จะอธิบายได้ว่า เหตุใดสถาบันของคนพื้นเมืองบางสถาบันจึงยังคงเหลืออยู่ บางสถาบันได้ถูกทำลายหมดสิ้นไป นอกจากนี้ยังสามารถอธิบายได้ด้วยว่า เหตุใดสิ่งที่ชาวตะวันตกนำเข้ามาบางสิ่งจึงเป็นที่ยอมรับ แต่บางสิ่งกลับถูกต่อต้านหรือแม้แต่ถูกปฏิเสธ

ที่กล่าวมานี้ก็เป็นการชี้ให้เห็นว่า นักมานุษยวิทยามีความจำเป็นที่จะต้องนำเอาประวัติศาสตร์มาช่วยในการศึกษาหาความเข้าใจชีวิตเผ่าพันธุ์ในปัจจุบันอย่างไร สำหรับแหล่งที่มาของข้อมูลประวัติศาสตร์ ก็อาจจะได้มาจากที่ต่างๆ นักมานุษยวิทยาอาจกลับไปเยี่ยมเยียน สังคมที่เขาเคยเข้าไปทำการศึกษาอีก และในการไปเยี่ยมครั้งหลังๆ ก็อาจจะซักถามสมาชิกของสังคมนั้นถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ภายหลังที่นักมานุษยวิทยาได้จากมา เรมอนต์ เฟริช ได้เคยเข้าไปศึกษา

ในทิโกเบีย ในปี ค.ศ. 1928-9 ต่อมาได้กลับไปอยู่ที่นั่นอีกหลายเดือน ในปี ค.ศ. 1952⁷ ในการศึกษาชนเผ่าพันธุ์ของ อีเวนส์ - พรินซ์ชาร์ด เขาได้กลับไปเยี่ยมเยียนเพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมอีกถึง 4 ครั้ง คือในปี 1930, 1931 1935, และ 1936⁸

สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าหรือในระหว่างที่นักมานุษยวิทยาไม่อยู่ในสังคมที่เขาได้เคยเข้าไปทำการศึกษา เขาก็อาจจะต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นเอกสารทั้งที่พิมพ์เผยแพร่และยังมิได้พิมพ์ ของทางการและเอกชน นอกจากนี้ก็ยังมีความคิดต่อ รายงาน บันทึกของนักเดินทาง หมอสอนศาสนา บันทึกและชีวประวัติของเจ้าหน้าที่รัฐบาลชาวตะวันตก ผู้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในสังคมของคนพื้นเมือง รวมทั้งรายงานของกระทรวงทบวงกรมของรัฐบาลและคณะกรรมการพิเศษ ตลอดจนรายงานของสถานทูตและกงสุลต่างประเทศสำหรับข้อมูลทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศไทย ในสมัยการขยายอิทธิพลของมหาอำนาจอาณานิคมตะวันตก ระหว่างศตวรรษที่ 19-20 โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับดินแดนภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ อาจจะมีอยู่ในรายงานการเดินทาง บันทึกของหมอสอนศาสนา รายงานของสถาน

ทูตและสถานกงสุล ตลอดจนรายงานการสำรวจเฉพาะกิจต่างๆ ของชาวอังกฤษและฝรั่งเศสที่เก็บไว้ในหอเอกสาร ในกรุงลอนดอน และปารีส ข้อมูลเหล่านี้จะให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของดินแดนในภูมิภาคดังกล่าวของประเทศไทย สมัยก่อนหน้าที่จะมีการเปลี่ยนแปลงมาสู่สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากเอกสารที่เก็บไว้ในหอเอกสารในต่างประเทศแล้ว เอกสารทางประวัติศาสตร์ของทางการฝ่ายไทยที่เก็บไว้ในหอสมุดแห่งชาติอันได้แก่พงศาวดาร บันทึกรายงาน และเอกสารประเภท ใบบอกจากหัวเมืองต่างๆ ล้วนเป็นเอกสารที่มีคุณค่ายิ่งที่จะให้ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพสังคมไทย ก่อนที่จะเปลี่ยนรูปมาเป็นอย่างที่เราเห็นอยู่ในปัจจุบัน นักประวัติศาสตร์อย่างเช่น เฑาะ บุณนาค⁹ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ¹⁰ หรือนักมานุษยวิทยาอย่างเช่น อकिन รพีพัฒน์¹¹ หรือแม้แต่ของผู้เขียนเอง¹² หรือนักเศรษฐศาสตร์ที่สนใจแนวการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ อย่างเช่น จักรทิพย์ นาถสุภา¹³ ต่างก็ได้รับผลสำเร็จอย่างดีจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ประเภทที่กล่าวมาแล้วนี้

นอกเหนือไปจากเอกสาร ทั้งที่ตีพิมพ์และยังมิได้ตีพิมพ์ ของทางการและเอกชนทั้ง

กล่าวแล้ว แหล่งที่มาของข้อมูล ประเภท ที่มีได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ก็คือ สังคมที่นักมานุษยวิทยาเข้าไปทำการศึกษา โดยตรง ข้อมูลประเภทนี้ได้แก่ ความจำของผู้อาวุโสในท้องถิ่น เกี่ยวกับบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นหรือเผ่าพันธุ์ เช่น หัวหน้าเผ่า เจ้าหน้าทีของรัฐบาล และเหตุการณ์ที่ได้ประสบด้วยตนเอง เช่น การอพยพ ย้ายถิ่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ สภาพความอดอยาก โรคระบาด การปล้นสดมภ์ และการศึกษาการสงครามต่างๆ ชาวตะวันตกที่เป็นพ่อค้า หรือหมอสอนศาสนา ที่มีถิ่นที่อยู่ในสังคมของคนพื้นเมืองนานๆ อาจจะจดจำและมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับชนพื้นเมือง ที่เขาได้คลุกคลีมีความสัมพันธ์ด้วยได้มาก ข้อมูลประเภทนี้ซึ่งจัดอยู่ในประเภทประวัติศาสตร์บอกเล่า (oral history) เป็นข้อมูลที่จะให้ความรู้ความเข้าใจ ชนิดที่ไม่อาจจะหาได้จากหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างอื่น ๆ

อย่างไรก็ตามแม้ว่าข้อมูลประเภทที่กล่าวข้างต้น จะมีอยู่มากและเชื่อถือได้มากทีเดียว แต่ก็มีข้อจำกัด ทำให้การที่จะนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการวิเคราะห์ จะต้องกระทำด้วยความรอบคอบ โดยจะต้องคำนึงถึงฐานะทางสังคม ประสบการณ์และบุคลิกภาพของตัวผู้ให้ข้อมูล (informants) อย่างเช่นผู้อาวุโส

และมีฐานะเป็นหัวหน้าสกุลวงศ์ หรือผู้นำชุมชนก็ย่อมจะมีความรอบรู้เกี่ยวกับความเป็นไปภายในสกุลวงศ์หรือชุมชนนั้น ดีกว่าผู้ที่เป็นเพียงสมาชิกผู้เยาว์ภายในสกุลวงศ์หรือชุมชนเป็นต้น ข้อจำกัดที่สำคัญอีกประการหนึ่งของข้อมูลประเภทประวัติศาสตร์บอกเล่า ก็คือผู้เล่าคงจะไม่สามารถที่จะจดจำเหตุการณ์ย้อนหลังไปได้ไกลเกิน 40 หรือ 50 ปี เหตุการณ์ภายหลังจากนั้นก็มักจะเป็นเรื่องที่จดจำและเล่ากันต่อๆ มาด้วยวาจา (oral tradition) ที่ควรต้องระลึกถึงอีกประการหนึ่งก็คือ ประเพณีของเผ่าพันธุ์หรือท้องถิ่นดังกล่าวจะถือว่ามีความสมบูรณ์ หรือปราศจากอคติความลำเอียงมิได้ เพราะผู้ที่เล่าจะเป็นคนๆ เดียวหรืออาจจะเป็นสมาชิกของราชวงศ์ที่เห็นหรืออยู่ในเหตุการณ์ ก็ย่อมจะเล่าตามความรู้สึกส่วนตัว หรือเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ของตน แต่ถึงแม้จะมีข้อจำกัดดังกล่าว ข้อมูลประเภทนี้ก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งทางสังคมวิทยา ในแง่ที่จะสะท้อนให้เห็นว่าคนที่มีชีวิตในสมัยนั้นๆ มีความรู้สึกนึกคิดต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร นอกจากนี้เราจะต้องระลึกว่า เหตุการณ์ในอดีตมักจะถูกนำมาใช้ เพื่ออธิบายหรือสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำ หรือสถาบัน ในระบบสังคมปัจจุบัน ปัจจุบันอยู่เสมอๆ ด้วยเหตุผลต่างๆ ที่กล่ามา

แล้วนี้ การที่เราจะนำประวัติศาสตร์มาบอกเล่า หรือประเพณีที่จดจำกันต่อๆมา มาประกอบการวิเคราะห์ จึงต้องทำด้วยความระมัดระวังโดยตระหนักถึงข้อจำกัดที่มีอยู่เช่นเดียวกับการนำเอาข้อมูลทางประวัติศาสตร์อื่นๆมาใช้ สำหรับหลักของการประเมินคุณค่าและความถูกต้องของประวัติศาสตร์หรือประเพณีทางวาจาได้มีนักมานุษยวิทยาผู้สนใจและทำการค้นคว้าเขียนไว้ ซึ่งผู้ที่สนใจในวิธีการ ก็อาจจะหาอ่านได้ไม่ยาก¹⁴

โดยอาศัยข้อมูลประเภทดังกล่าวข้างต้น นักมานุษยวิทยาก็สามารถที่จะอธิบาย พัฒนาการและลักษณะสำคัญขององค์การทางสังคมปัจจุบัน ในชุมชนที่เขาทำการศึกษาหาความเข้าใจอยู่ได้ในกรณีที่หลักฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์ มีอยู่ในลักษณะที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์ นักมานุษยวิทยาก็สามารถศึกษาวิเคราะห์สังคมในอดีตซึ่งผลของการศึกษาจะทำให้มีการมองปัญหาซึ่งเป็นที่น่าสนใจของนักประวัติศาสตร์อยู่ก่อนในแนวใหม่ การนำเอาแนวความคิดทางมานุษยวิทยาไปวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ อันเป็นผลให้เกิดความรู้ความคิดในแนวใหม่จะเห็นได้จากการศึกษาองค์การทางสังคมของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ของอิน ระพีพัฒน์ และการศึกษาโลกทัศน์และแนวการเขียนประวัติศาสตร์ลาน

นาไทย ของ อานันท์ กาญจนพันธุ์¹⁵

เมื่อ ได้พิจารณายอมรับความสำคัญของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ แหะการนำเอาการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์เข้าไปใช้ในการศึกษาหาความเข้าใจ ระบบสังคมและวัฒนธรรมของนักมานุษยวิทยามาพอสมควรแล้วต่อไปจะได้พิจารณาว่าในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของนักประวัติศาสตร์ แนวความคิดทฤษฎีทางมานุษยวิทยา และข้อมูลทางชาติพันธุ์วรรณา (ethnography) ได้มีการยอมรับและนำเอาไปใช้โดยนักประวัติศาสตร์หรือไม่เพียงใด

แม้จะเป็นความจริงว่า นักประวัติศาสตร์ในประเทศตะวันตก ที่เล็งเห็นความสำคัญของแนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาหรือมานุษยวิทยา (sociological historians) อย่างเช่น Maitland, de Coulanges, Bloch, Burckhardt เป็นต้น จะเป็นผู้ที่รับเอาแนวความคิดและการวิเคราะห์ทางสังคมวิทยาเข้าไปใช้ในการศึกษาสถาบันทางสังคมของเขา และแม้ว่านักประวัติศาสตร์สมัยปัจจุบันอย่างเช่น อี เอช คาร์ร จะได้สนับสนุนอย่างแข็งขันที่จะให้มีการร่วมมือกันระหว่างประวัติศาสตร์และสังคมวิทยา¹⁶ แต่สำหรับนักประวัติศาสตร์ในประเทศอาเซียอาคเนย์โดยเฉพาะในประเทศไทยส่วนใหญ่ก็ยังมองไม่เห็นความ

สำคัญ และสิ่งที่จะใช้แนวการวิเคราะห์ทาง สังคมวิทยาหรือมานุษยวิทยาในการศึกษาของ ตน เป็นความจริงที่ว่านักประวัติศาสตร์ที่สนใจศึกษาเหตุการณ์สมัยก่อนประวัติศาสตร์อาจ จะนำเอาหลักฐานทางโบราณคดีและข้อมูล ทางชาติพันธุ์วรรณาในขอบเขตที่จำกัดมาประ กอบการศึกษาวิเคราะห์ของตน แต่หลักฐาน ทางโบราณคดีและชาติพันธุ์วรรณาของดิน แดนในประเทศอาเซียนอาณานิคมเองก็ยังขาด ความสมบูรณ์และยังจะต้องอาศัยแนวความ คิดและวิธีการของมานุษยวิทยาช่วยเหลือ ใน การรวบรวมอยู่อีกมากซึ่งปัญหานี้เราจะได้ กล่าวต่อไป

ในการวิเคราะห์ปัญหาการเขียนประวัติ ศาสตร์ของประเทศในอาเซียนอาณานิคม แมคโด นัลด์¹⁷ ได้ชี้ให้เห็นว่าแนวการวิเคราะห์และ เขียนประวัติศาสตร์ของดินแดนในแถบนี้ตก อยู่ใต้อำนาจหรือไม่ก็อยู่ภายใต้อิทธิพลของนัก ประวัติศาสตร์ชาวตะวันตก ดังนั้นจึงไม่แปลก อะไรเลยที่นักประวัติศาสตร์พวกนี้จะมองประ วัติศาสตร์ของประเทศในภูมิภาคนี้ในลักษณะ เดียวกับที่เขาเคยมองประวัติศาสตร์ของตะวัน ตก ปัญหาที่นักประวัติศาสตร์พวกนี้ให้ความสนใจและถือว่ามีความสำคัญก็มักจะเป็นเรื่อง อย่างเช่น การลำดับความเกี่ยวพันทางเครือ ญาติของกษัตริย์ผู้ปกครองให้ถูกต้อง ชีวิต

ความเป็นอยู่ภายในราชสำนักหรือพระราชวัง การดำรงตำแหน่งและรัฐประศาสนนโยบายของ เสนาบดีคนสำคัญๆ สิ่งก่อสร้างและสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางสุนทรียภาพ พิพิธภัณฑ์ และศาสนา ตลอดจนการศึกษาการสงคราม ส่วน โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของสังคม ต่างๆ จำนวนมากในภูมิภาคอาเซียนอาณานิคมยัง มิได้มีนักประวัติศาสตร์ผู้ใดให้ความสนใจและ ทำการศึกษาวิเคราะห์อย่างจริงจัง

หลักฐานทางโบราณคดี อันเป็นแหล่งที่ มาของข้อมูลที่สำคัญของนักประวัติศาสตร์ใน อาเซียนอาณานิคมตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งไม่นานมานี้เป็นผลมาจากการสำรวจขุดค้นบริเวณอัน เคยเป็นที่ตั้งของเมือง เมื่อเป็นดังนั้นหลัก ฐานที่จะให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิต ความเป็นอยู่ของคนที่อยู่ในบริเวณนอกเมือง หรือตามหมู่บ้านจึงมีน้อยมาก อีกประการ หนึ่งเมื่อคิดถึงว่าชุมชนโบราณที่เรียกว่าเมือง มักจะเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ประกอบขึ้นด้วย บ้านเรือนที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุที่ไม่มีความคง ทน เมื่อกาลเวลาล่วงไปก็มักจะไม่ค่อยมีอะไร เหลือไว้เป็นหลักฐานนอกจากมูลดินและหลัก ฐานชนิดที่ ถ้าไม่ใช้เทคนิคการขุดค้นของ วิชามานุษยวิทยาาก่อนประวัติศาสตร์ซึ่งสำหรับ อาเซียนอาณานิคมและในประเทศไทย เพิ่งเริ่ม ต้นเมื่อไม่นานมานี้ก็คงไม่สามารถจะนำมาใช้

ประโยชน์ในการตีความได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นผู้
มีชื่อและเรื่องราวอยู่ในหน้าประวัติศาสตร์
ของเรา จึงเป็นข้อมูลที่เราได้มาจากศิลาจารึก
โบราณสถานและวัตถุ หรือ บันทึกเป็นลาย
ลักษณ์อักษรที่มีอยู่ในบริเวณเมือง หนังสือ
ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับดินแดนในอาเซียอาค-
เนย์ที่เป็นที่ยอมรับนับถือกันในกลุ่มนักประวัติ-
ศาสตร์อย่างเช่นของศาสตราจารย์ฮอลล์หรือ
จอร์จ เซเคย์¹⁸ ก็เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นโดย
อาศัยข้อมูลและหลักฐานในลักษณะดังกล่าว
ไว้อย่างถูกต้องว่า จนกว่าเราจะมีความรู้ที่ถูก
ต้องสมบูรณ์เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของ
ประชากรในชนบท การวิเคราะห์โครงสร้าง
ทางเศรษฐกิจและสังคมในอดีตของดินแดน
ในภูมิภาคอาเซียอาคเนย์จะไม่สามารถกระทำ
ได้เลย¹⁹

ประชากรอันประกอบไปด้วยกลุ่มชาติ
พันธุ์ต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนอกเมืองของ
ประเทศในอาเซียอาคเนย์ ส่วนใหญ่เป็นพวก
ที่อยู่ในกระบวนการอพยพเคลื่อนย้าย ยังมิได้
ตั้งหลักแหล่งถาวร และมีจำนวนมากที่ไม่มี
ภาษาเขียนที่จะจารึกวีรกรรม ลัทธิทางการเมือง
ครอง หรือพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนาของ
ตนไว้ให้เราได้ศึกษา เราจึงไม่ทราบประวัติ-
ศาสตร์ของชนพวกนี้มากนัก นอกจากจะ
ปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์บอกเล่าตำนาน

หรือปรัมปราคติ ซึ่งยากแก่การเข้าใจและตี
ความ แต่ความจริงที่ว่าเป็นการยากที่เราจะรู้
ประวัติศาสตร์ของชนพวกดังกล่าว มิได้หมาย
ความว่า ชนพวกนี้ไม่มีประวัติศาสตร์ เมื่อ
เป็นเช่นนั้นในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาประ-
กอบการวิเคราะห์ ในการศึกษาาระบบสังคม
เศรษฐกิจ และการเมือง ที่เป็นมาในอดีต
ของดินแดนในภูมิภาคอาเซียอาคเนย์ นักประ-
วัติศาสตร์จึงจำเป็นที่จะต้องหันเข้าหาแนว
ความคิดและวิธีการศึกษาทางมานุษยวิทยาซึ่ง
เป็นสาขาวิชาที่ชำนาญทางด้านการศึกษาสัง-
คมปฐมภูมิที่ไม่มีภาษาเขียนโดยเฉพาะ

สิ่งที่นักประวัติศาสตร์ในอาเซียอาคเนย์
และประเทศไทยโดยเฉพาะ จะต้องตระหนักก็
คือ ข้อเท็จจริงที่ว่า กลุ่มชนต่างๆ ที่อยู่ตาม
บริเวณรอบนอกของเมือง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์
ที่อยู่ในระหว่างการเคลื่อนย้าย ที่เริ่มต้นมา
แล้วเป็นเวลานาน และแม้แต่ในปัจจุบันก็ยัง
มิได้สิ้นสุดลง กลุ่มชนต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีบท
บาทสำคัญยิ่ง ต่อกระบวนการสร้างรัฐประชา-
ชาติของประเทศในภูมิภาคนี้ แต่เรื่องราวของ
ชนชาติเหล่านี้ในหน้าประวัติศาสตร์ของประเทศ
ในอาเซียอาคเนย์ และแม้แต่ของไทยเอง
ก็มีอยู่เพียงกระต่อนกระแต่น ชีวิตความเป็น
อยู่ตลอดจนขนบธรรมเนียมและพิธีกรรมของ
กลุ่มชนที่อยู่ในบริเวณรอบนอกเหล่านี้มีความ

เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจและการเมือง จำเป็นจะต้องได้รับการศึกษาวิเคราะห์อย่างจริงจังจากนักประวัติศาสตร์มากกว่าที่เป็นมาแล้วในอดีต เพราะในปัจจุบันจากเหตุผลต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เราไม่อาจจะยึดถือทัศนคติที่ว่า ดินแดนที่มีอารยธรรมควรแก่การศึกษาหาความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ จะมีอยู่เฉพาะในบริเวณที่เป็นเมืองเท่านั้น และ

เมื่อใดที่นักประวัติศาสตร์ยอมรับและเริ่มแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนบริเวณนอกเมืองตั้งเมื่อไม่นานนักประวัติศาสตร์และนักมานุษยวิทยาหรือสังคมวิทยาก็จะต้องหันหน้ามาปรองดองและร่วมมือกัน โดยไม่อาจที่จะแยกตัวอยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง อย่างที่เป็นมาในอดีตได้อีกต่อไป

เชิงอรรถ

1. Evans-Pritchard, E.E., 1961. *Anthropology and History*, Manchester ; pp. 1, 3, 10 ; ปรากฏาเรื่องนี้ผู้เขียนได้แปลเป็นภาษาไทย และพิมพ์รวมอยู่ในหนังสือ *ความเรียงมานุษยวิทยา*, สำนักพิมพ์แพรววิทยา, กรุงเทพฯ, 2519, หน้า 21-57
2. Malinowski, B. 1935. *Coral Gardens and their Magic* (2 Vols.), Vol. 1; pp. 480-81
3. Radcliffe-Brown, A.R. 1952. 'The Study of Kinship Systems', in *The Structure and Function in Primitive Society*, London ; pp. 49-90
4. Radcliffe-Brown, A.R. 1933. *The Andaman Islanders* (Reprinted with additions), Cambridge ; pp. 5-11 ; 17-20
5. Schapera, I. 'Should Anthropologists be Historians?' in *The Journal of Royal Anthropological Institute*, 92, part II ; pp. 144-45
6. Mair, Lucy. 1969. 'Applied Anthropology' in *Introduction to Social Anthropology*, Oxford ; pp. 253-70
7. Firth, Ramond. 1936. *We, The Tikopia*, Lodon (2nd. ed. 1957) ; 1959. *Social Change in Tikopia*, London.
8. Evans-Pritchard, E.E. 1940. *The Nuer*, Oxford.
9. Tej Bunnag. 1977. *The Provincial Administration of Siam, 1892-1913*,
10. Chanvit Kasetsiri. 1976. *The Rise of Ayudhya*, Oxford, Kuala Lumpur.
11. Akin Rabibhadana. 1969. *The Organization of Thai Society in the Early Bangkok Period, 1782-1873*, Cornell University, New York.
12. Suthep Soonthornpasuch. 1977. *Islamic Identity in Chiangmai City ; A Historical and Structural Comparison of Two Communities* ; Ph.D. dissertation, University of California at Berkeley.

13. Chatthip Nartsupha, et. al. (eds.). 1978. *The Political Economy of Siam*, Vol. 1, 1851-1910 ; Vol. 2, 1910-1932 ; The Social Science Association of Thailand, Bangkok.
 14. Barnes J.A. 1951. 'History in a Changing Society', *J. Rhodes-Livingstone Inst.*, 11, pp. 1-9 ; Firth. 1961. *History and Tradition of Tikopia*, Wellington ; Vansiva. 1960. 'Recording the Oral History of the Bakuba', *J. Afri. History*, 1, pp. 45-53 ; 257-70.
 15. Akin Rabibhadana, ท້อ้างมาแล้ว และ Anan Ganjanapan. 1976. *Early Lanna Thai Historiography : An Analysis of the Fifteenth and Sixteenth Century Chronicles*. M.A. thesis, Cornell University, New York.
 16. Carr, E.H. 1964. *What is History?* London, Penguin Books, p. 66.
 17. Macdonald, A.W. 1962. 'The Application of a South East Asia-Centric Conception of History to Mainland South East Asia' in D.G.E. Hall (ed.), *Historians of South East Asia*, p. 327
 18. Hall, D.G.E. *A History of South East Asia* (1st ed, 1955) London ; Caedes, G. (3rd. ed. 1964). *The Hinduized States of South East Asia*, Paris.
 19. ท້อ้างมาแล้ว
-